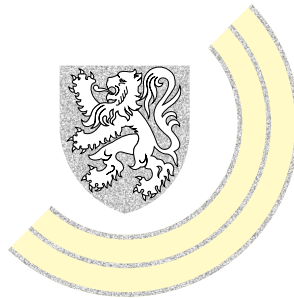

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

27 maart 2003

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de hulp aan jongeren in nood

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 27 maart 2003

WAARNEMEND VOORZITTER : Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.25 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de hulp aan jongeren in nood

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Roegiers tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid, Gelijke Kansen en Ontwikkelingssamenwerking, over de hulp aan jongeren in nood.

De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, sinds 10 juni 2001 is de noodpil, vroeger de morning-afterpil genoemd, zonder voorschrift in de Belgische apotheken beschikbaar. De noodpil dient om na onbeschermd seksueel contact alsnog een zwangerschap te voorkomen. Tijd is cruciaal bij het gebruik van noodanticonceptie. De noodpil moet zo snel mogelijk, ten laatste 72 uur – en dus niet alleen de 'morning after', vandaar de naamsverandering – na het onveilig vrijen worden ingenomen. Hoe sneller je ze inneemt, hoe sneller ze werkt. Daarom is het belangrijk dat een vrouw er zo vlug mogelijk over kan beschikken en niet eerst langs een dokter moet voor een voorschrift. De beslissing werd ingegeven door het feit dat de jongste tijd het aantal zwangerschapsonderbrekingen bij tieners weer gestegen is.

Hoe goed bedoeld de maatregel van federaal minister Aelvoet ook was, de andere cruciale hinderenis voor jonge meisjes – de kostprijs van dit medicijn – blijft nog regelmatig onoverkomelijk. Dit mag blijken uit een recente noodoproep die ik ontving. Een minderjarige meisje had aangeklopt bij de

maatschappelijk assistente van een instelling voor deeltijds onderwijs met de vraag of ze de noodpil kon krijgen. Ze was de avond voordien verkracht, wenste geen aangifte te doen en wilde ook niet dat haar ouders op de hoogte werden gebracht. Ze had hiervoor grondige redenen en een hulpverlener moet deze vraag respecteren, ook als hij of zij het niet eens is met deze wens. De hulpverlener worstelde nog even met de vraag of het beroepsgeheim hier niet in strijd is met de meldingsplicht, maar wilde vooral de minderjarige helpen. Er werd contact opgenomen met de arts van het CLB die de noodpil niet mocht verstrekken. De arts verwees de jongere door naar haar huisarts of een apotheker. De huisarts was echter voor het slachtoffer uitgesloten wegens dezelfde huisarts als de ouders en voor een andere huisarts had ze geen geld. Ze kon dus ook niet naar de apotheker, en dit om dezelfde financiële reden. Uiteindelijk heeft de sociaal assistente een dokter gevonden die de jongere een noodpil uit eigen voorraad heeft verstrekt en op naam van een 'bereidwillige' derde tegen terugbetalingstarief een consultatie aanrekende. Daarvoor heeft hij dus eigenlijk schrijftvervalsing moeten plegen. De maatschappelijk assistente meldde mij dat ze reeds voor de vierde maal met een dergelijke situatie werd geconfronteerd.

De heer Dirk De Cock heeft enkele weken geleden over ditzelfde onderwerp een vraag gesteld aan minister Vanderpoorten. Ik citeer uit het antwoord van de minister : 'Het klopt dat CLB-artsen de noodpil niet mogen verstrekken. Binnen de CLB-context kunnen de arts immers alleen maar preventieve gezondheidszorg beoefenen. Al sedert de periode van de PMS/MST heeft de sector een strikte scheiding tussen de preventieve en de curatieve of behandelende geneeskunde aangehouden'. Op het einde van haar antwoord zei de minister nog : 'Ik meen dat zowel het CLB als de school op een creatieve wijze hun verantwoordelijkheid moeten opnemen inzake deze schrijvende aangelegenheid'.

Roegiers

Mevrouw de minister, ik weet eigenlijk niet goed wat ik me moet voorstellen bij die 'creatieve wijze'. Misschien kunt u daarover meer duidelijkheid verstreken.

Gezien onder meer het stijgend aantal zwangerschapsonderbrekingen, meestal ten gevolge van het frequenter onveilig vrijen, en de rol die artsen in het algemeen en de artsen verbonden aan de CLB's in het bijzonder, hierbij kunnen spelen, wil ik u de volgende vragen stellen.

De artsen van de CLB's mogen deze pil niet verstreken. Was u hiervan op de hoogte en hebt u hierover reeds contact gehad met uw collega, minister Vanderpoorten ?

Bent u van oordeel dat een arts in het algemeen en een arts verbonden aan een CLB in het bijzonder, de belangen van de minderjarige moet verdedigen ? Zo ja, wat kan hij of zij doen ?

Welke mogelijkheid heeft een minderjarige in deze situatie, zonder één euro op zak, om geholpen te worden ? Kan een CLB hierin een rol spelen ? Kunnen andere instanties jongeren in nood eventueel gratis helpen ?

Bent u bereid specifieke campagnes op te zetten voor risicogroepen, waaronder laaggeschoolde minderjarigen of mensen met een gebrekkige kennis van het Nederlands ?

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, het gaat hier inderdaad om een prangend probleem, maar toch mogen we dit verhaal niet veralgemenen. Ik heb immers de indruk dat, wanneer jongeren in een dergelijke noodsituatie verkeren en op die grond in het algemeen welzijnswerk – en dus niet bij een CLB – terecht komen, wel degelijk naar een oplossing zal worden gezocht. Ik vind het echter bijzonder moeilijk om daar een campagne over te voeren.

Ik stel me ook de vraag hoe de noodpil momenteel gebruikt wordt door jonge meisjes. Naar verluidt zou er een tendens zijn dat zij afzien van anticonceptie omdat die noodpil nu eenmaal voorhanden is. Ik vraag me wel af of deze informatie helemaal correct is.

Ik heb ook meldingen gehad van artsen die in een abortuskliniek werken en die zeggen dat de noodpil, zoals thans op de markt, eigenlijk in heel veel gevallen niet afdoend is, zodat men toch nog met ongewenste zwangerschappen wordt geconfronteerd. Ik heb daar echter geen concrete gegevens over. Het zou dus de moeite lonen dat eens nader te onderzoeken.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, collega's, zoals u weet, zijn de PMS-centra via de CLB's verhuisd van gezondheid naar onderwijs. In dat verband werd duidelijk omschreven dat het om preventieve gezondheidszorg moet gaan.

Als minister van Gezondheid – en ik heb daarover reeds een brief geschreven aan minister Vanderpoorten – ben ik echter van oordeel dat het niet klopt dat CLB-artsen jongeren niet kunnen helpen bij hun vraag naar de noodpil, tenzij ze zich zouden beroepen op illegale praktijken. Het is zo dat CLB-artsen de preventieve jeugdgezondheidszorg beoefenen en in principe geen medicatie mogen voorschrijven. In het geval van de noodpil hoeft de arts die echter niet voor te schrijven, vermits die pil op dit ogenblik zonder voorschrift verkregen kan worden. Men kan zich dus niet op dat stukje van de afspraak of van het reglement beroepen om te zeggen dat dit niet tot het takenpakket behoort omdat geen medicatie voorgeschreven zou mogen worden. Het gaat hier niet over een voorschrijfgedrag, maar – bij wijze van spreken – over een secundaire preventieve handeling.

De huidige CLB-regelgeving laat die dienstverlening toe, zelfs zonder creativiteit. Het CLB-decreet legt het accent op een vraaggestuurde werking. Dit veronderstelt dat CLB's open staan voor een brede waaier aan noden waarmee jongeren geconfronteerd worden. Vragen en noden die met seksualiteit te maken hebben, horen daar zeker bij, gezien hun enorme impact op het welbevinden van leerlingen nu, maar ook in de toekomst. In het overleg tussen het CLB en de schoolgemeenschap is het aangewezen om voor de preventie en de begeleiding inzake seksualiteit concrete taakafspraken te maken en die te formaliseren. We ervaren nogal eens dat een CLB dat niet doet omdat de school dat niet wil. Als men dan met de school praat, dan hoort men dat de CLB's dat niet doen omdat ze niet mogen. Men speelt dus een beetje pingpong en in die zin zou het goed zijn een en ander te formaliseren in concrete afspraken, te meer omdat seksualiteit een gevoelig thema is bij zowel jongeren als bij scholen en ouders.

Vogels

Als vragen betrekking hebben op onbeschermd seksuele contacten, dan zal de begeleiding door het samenwerkingsverband tussen school en CLB in ieder geval faciliterend optreden zodat de betrokken jongere zo snel mogelijk beschikt over de noodpil en daarna de nodige stappen zet tot het gebruiken van een andere veilige en permanente anticonceptie. Indien CLB's zelf niet wensen in te staan voor het ter beschikking stellen van de noodpil, kan voorzien worden in een doorverwijzingsstelsel in afspraak met apothekers en/of huisartsen, of met nabijgelegen centra voor algemeen welzijnswerk indien die beschikken over specifieke consultatiemomenten.

Uiteraard moet elk doorverwijzingsstelsel ook rekening houden met het feit dat de noodpil zo snel mogelijk toegediend moet worden aangezien de doeltreffendheid ervan des te groter is naarmate ze sneller wordt ingenomen na het onbeschermd seksueel contact, met een maximum van 72 uur na dat contact.

Naar aanleiding van de ruimere beschikbaarheid van de noodpil lijkt het wel nuttig om meer duidelijkheid te scheppen omtrent de rol van CLB's terzake en concrete suggesties te doen over verschillende schema's volgens dewelke CLB's jongeren na onbeschermd seksueel contact kunnen helpen. Overleg daarover met minister Vanderpoorten staat op de agenda. Ik heb haar – zoals reeds eerder gezegd – een uitnodiging gestuurd om daar gezamenlijk overleg over te plegen.

In het kader van de begeleidingsdomeinen inzake 'psychisch en sociaal functioneren' en 'preventieve gezondheidszorg' hebben de CLB's in hun geheel inderdaad de verantwoordelijkheid om, subsidiair ten aanzien van de school en de ouders, de belangen van de minderjarige te behartigen. Het is aan de CLB's om die begeleidingsdomeinen in te vullen met diverse activiteiten, op een vraaggestuurd manier zoals het reglement dit voorschrijft, in overleg met de scholengemeenschap, en eventueel in samenwerking met een netwerk van andere diensten.

De problematiek van de betaalbaarheid van de noodpil kwam reeds ter sprake in de werkgroep 'Anticonceptie bij jongeren' in het kader van de interministeriële conferentie Gezondheid. In tegenstelling tot het Waals Gewest voorziet de Vlaamse overheid niet in het gratis verstrekken van de noodpil. Het is immers niet zo'n goed signaal om de noodpil gratis te maken en de andere veilige an-

ticconceptiva niet, waardoor deze wat naar het achterplan verschuiven. Dat zou sommigen ertoe kunnen aanzetten om de kostprijs te derven van de andere anticonceptiva en als het nodig is toch naar de noodpil te grijpen. Ik heb er echter reeds op gewezen dat die noodpil tijdig ingenomen moet worden. Bovendien houdt zij heel wat risico's in. Ook is het gebruik van de noodpil niet altijd even eenvoudig als men zou denken. Iemand die onveilig seksueel contact heeft gehad, denkt misschien te snel over nog voldoende geld te beschikken én een apotheker te vinden die die pil nog wil verstrekken. Uw voorbeeld heeft dit duidelijk geïllustreerd.

De noodpil – de twee tabletten samen – kost 8,68 euro, wat eigenlijk niet ongelooflijk veel is. Voor jongeren kan dat echter wel veel zijn. Er kunnen wel afspraken worden gemaakt met centra voor algemeen welzijnswerk, die, zoals bijvoorbeeld in Antwerpen, Gent en Brussel het geval is, consultatiemomenten hebben waar jongeren gratis kunnen worden geholpen. Ook afspraken met huisartsen en apothekers vanuit die CAW's zijn mogelijk.

Op zich kunnen de CLB's dus niet verplicht worden om gratis de noodpil te verstrekken. Ik pleit er echter wel voor dat scholen en CLB's hierover afspraken maken en dat per geval wordt nagegaan wat de beste aanpak is.

De organisatie Sensoa heeft een ruime waaier van initiatieven ter bevordering van de seksuele gezondheid in Vlaanderen. Zowel voor laaggeschoolde minderjarigen als voor mensen met een gebrekkige kennis van het Nederlands zijn de laatste jaren nog specifieke campagnes gevoerd. Informatiepakketten gericht op onder meer die doelgroepen zijn permanent verkrijgbaar bij Sensoa, ook voor CLB's en scholen. Ook voor op maat gesneden advies of activiteiten kunnen belangstellende organisaties en instellingen terecht bij Sensoa, te vinden in de Kipdorpvest 48a te 2000 Antwerpen. Hun telefoonnummer is 03/238.68.68 en e-mailen kan naar info@sensoa.be. Belangstellenden kunnen ook naar hun website surfen op volgend adres : www.sensoa.be.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord en voor het initiatief dat u hebt genomen om terzake een dialoog aan te gaan met uw collega, minister Vanderpoorten. Het is immers belangrijk dat, wat deze aangelegenheid betreft, duidelijkheid gecreëerd wordt ten aanzien van de CLB's, de scholen, enzovoort, om mensen

Roegiers

die in een noodsituatie verkeren, effectief te helpen.

Ik wil het nog heel even hebben over de samenwerking tussen de CLB's en de CAW's waar u naar streeft of die reeds bestaat. U moet namelijk begrijpen dat we in deze specifieke situatie met een steeds kortere tijdsspanne zitten. Immers, tussen het ogenblik waarop een meisje beslist om iemand van het CLB aan te spreken en het innemen van de noodpil kan snel veel tijd verlopen. De 72 uur zijn vlug verlopen, zelfs indien er een goed overleg is tussen het CLB en het CAW. Vooral indien er dan net in geen consultatie van het CAW voorzien is, kan de tijd snel wegtikken.

Vandaar het grote belang dat ik hecht aan uw engagement in het eerste deel van uw antwoord, namelijk het overleg met minister Vanderpoorten. Ik zou het dan ook bijzonder op prijs stellen indien u ons van de resultaten van dat gesprek op de hoogte zou houden.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.48 uur.*
